

Brat i Biskup. Księga Jubileuszowa poświęcona Ks. Bp. Antoniemu Pacyfikowi Dydyczowi OFMCap. Red. A. Derdziuk, P. Rytel-Andrianik. Drohiczyn 2013, ss. 448.

Każdy jubileusz jest okazją do wyrażenia szczególnej wdzięczności Bogu i ludziom za okoliczności i wydarzenia, których sens może być w pełni odczytany dopiero z perspektywy upływającego czasu. Do takiej wdzięczności wezwany jest najpierw sam jubilat, ale także ci wszyscy, wśród których przyszło mu realizować swoje ludzkie i chrześcijańskie powołanie. Na tym tle trzeba widzieć obchodzony w 2013 r. złoty jubileusz kapłaństwa Biskupa Diecezji Drohiczyńskiej Antoniego Pacyfika Dydycza OFMCap, który kończąc jednocześnie 75 rok życia, zgodnie z *Kodeksem Prawa Kanonicznego*, składa rezygnację z kierowania diecezją. Ta okoliczność

nie tylko skłania do wdzięczności, ale prowokuje także podjęcie pewnych podsumowań, a być może także ocen. Taką próbę podjęli redaktorzy książki pt. *Brat i Biskup* o. prof. dr hab. A. Derdziuk oraz ks. dr. P. Rytel-Andrianik. Zebrane i opracowane przez nich materiały w formie artykułów, zestawienia bibliografii oraz zdjęć stanowią nie tylko wyraz wdzięczności samemu Biskupowi, który w Episkopacie oraz w Zakonie Braci Mniejszych Kapucynów jest z pewnością postacią nietuzinkową, ale także okazałe dzieło posiadające wszelkie cechy monografii, ukazującej w sposób metodyczny i pełny zagadnienie sformułowane w tytule i rozwinięte we wstępie.

Książka jest podzielona na dwie wzajemnie dopełniające się części. Pierwsza z nich ukazuje osobę bpa A. Dydcza jako członka Zakonu Kapucynów, druga zaś koncentruje się wokół różnych płaszczyzn jego posługi biskupiej w diecezji drohiczyńskiej. Ten podział jest w pewnym sensie umowny i redaktorzy są tego w pełni świadomi wielokrotnie dając wyraz przeświadczeniu, że ten Biskup nigdy nie przestał być Bratem i także w swojej posłudze wspólnocie diecezjalnej zachował cechy brata zakonnego; pozostał – jak to określiła s. B. Konobrodzka – „Biskupem franciszkańskiego ducha”. Zasadniczą treść poprzedza słowo abpa J. Michalika, Metropolity Przemyskiego i Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski oraz wstęp redaktorów, zaś dopełnia bibliografia bpa A. Dydcza, co warto zauważyć, po raz pierwszy ogłoszona drukiem oraz indeks osobowy, indeks miejscowości, a także wybór fotografii. Taki układ książki jest jak najbardziej logiczny i pozwala na całościowe omówienie sylwetki bohatera.

Charakter książki określa już jej tytuł. *Brat i Biskup* bowiem to dwa ważne – choć, jak już wspomniano, wzajemnie przenikające się – etapy życia Jubilata. Tytułowi odpowiada nadana przez redaktorów struktura oraz tematyka poszczególnych artykułów. Redaktorzy konsekwentnie realizują postawione sobie zadanie ukazania źródeł oraz różnych aspektów posługi bpa A. Dydcza, a także jego wpływ na dzieje osób i wspólnot. Życiorys opracowany przez A. Derdziuka rozpoczynający zasadniczą treść książki nie tylko wprowadza w całość problematyki, ale pozwala zrozumieć priorytety późniejszej działalności Biskupa, podobnie zresztą jak artykuł Rafała Dydcza, krewnego Jubilata, który odsłania historyczny i społeczny kontekst kształtowania się specyfiki tej działalności.

W prezentacji charakteru człowieka nie może zabraknąć zwrócenia uwagi na to, co najbardziej ten charakter kształtuje. Obok środowiska rodzinnego największy wpływ w tym względzie posiada szkoła oraz środowisko akademickie. Dlatego za cenne należy uznać zamieszczenie w książce artykułów, które ukazują dzieje intelektualnej formacji bpa A. Dydycza jako ucznia „Biskupiaka” i studenta KUL. Zapoznanie się z „mistrzami” przyszłego Biskupa tłumaczy wiele jego poglądów i postaw. Dzięki tekstom zamieszczonym w książce można się dowiedzieć jak wybitnych nauczycieli miał okazję spotkać w swoim życiu bp Dydycz (J. Turowski, Cz. Strzeszewski, W. Piwowarski, J. Majka, K. Wojtyła). Autorzy tekstów często nawiązują także do specyfiki czasów, w jakich przyszło Biskupowi odbywać swoją formację. Nie brak tu także odniesień do ówczesnej sytuacji Zakonu. Można więc stwierdzić, że czytelnik poznaje te czasy i ten Zakon przez pryzmat konkretnej osoby. To w tę historię została wpisana działalność duszpasterska i wychowawcza, katechetyczna i kaznodziejska o. Pacyfika. Konkretna sytuacja tamtych czasów stanowiła również inspirację dla jego zaangażowania w promocję kultury, poczucia przynależności do własnego narodu. Autorzy artykułów pokazują jak w konkretnej rzeczywistości przyszły Biskup podejmował konkretne działania, jak w konkretnej sytuacji poszukiwał adekwatnych metod duszpasterskich. Jego wkład w powstanie Kalwarii Podlaskiej oraz w beatyfikację o. Honorata Koźmińskiego jest tego wymownym, bodaj najbardziej „spektakularnym” przykładem. Jednakże zdecydowanie więcej takich działań miało miejsce na polu „zwykłej” pracy duszpasterskiej, we współpracy z różnymi środowiskami w kraju i poza jego granicami, z osobami świeckimi i wspólnotami życia konsekrowanego.

Druga część książki zawiera artykuły poświęcone bezpośrednio posłudze bpa A. Dydycza w diecezji drohiczyńskiej. Różne aspekty tej posługi, począwszy od administracyjnej i gospodarczej poprzez duszpasterską aż po organizacyjną, zostały opisane jako działania „Pasterza z kapucyńskim chryzmatem”. W większości są to artykuły autorstwa najbliższych współpracowników (kanclerza Kurii Diecezjalnej, wikariuszy generalnych, notariusza Kurii, sekretarzy i kapelanów). Zawierają one szereg danych wyrażonych w liczbach, za którymi jednak kryje się konkretna wizja duszpa-sterstwa, priorytety, troska Biskupa o poszczególne dziedziny ży-

cia diecezji, instytucje, osoby. Nie brak w nich także elementów *stricte* historycznych, które w przyszłości mogą stanowić materiał źródłowy dla badań nad dziejami diecezji drohiczyńskiej.

Trzeba mieć świadomość, że pisanie o żyjącym Współbracie i urzędującym Biskupie narażone jest na brak obiektywizmu. Każda tego typu praca bowiem może być naznaczona przesadą w naświetlaniu zasług i swoistą kurtuazją. Trzeba przyznać, że autorom udało się uniknąć tego błędu. Książka o bp. A. Dydyczu ma charakter źródłowy – zawiera wiele odnośników do dokumentów archiwalnych, cytatów z jego własnych wypowiedzi, świadectw na temat jego życia i działalności. Eksponując cechy i zasługi Biskupa, autorzy odwołują się do źródeł pisanych, ale także do konkretnych, należycie udokumentowanych, zdarzeń. W ten sposób osiągnięty został cel postawiony przez redaktorów. Książka w sposób obiektywny odsłania cały potencjał bpa A. Dydycza, jego cechy osobowe (patriotyzm, bezkompromisowość, otwartość na człowieka, zdolność do dialogu), nowatorstwo programów duszpasterskich, jego wizję obecności Kościoła w świecie, a zwłaszcza w mediach, szczególne przedmioty jego troski: Kościół, Ojczyznę i rodzinę. Bogactwo treści książki polega też na tym, że jej autorzy są zarówno świadkami, jak i wytrawnymi badaczami dziejów. Dzięki temu przemawiają nie tylko dokumenty pisane, ale także doświadczenie konkretnych osób: krewnych, wychowanków, parafian, słuchaczy kazań, podwładnych, przełożonych i współbraci zakonnych.

Zarówno w warstwie merytorycznej, jak i formalnej książkę należy ocenić pozytywnie i z uznaniem odnieść się tak do pracy autorów, jak i wkładu redaktorów. Zarówno treść całej książki, jak i jej poszczególnych części, jest adekwatna do tytułu i stanowi niewątpliwie wkład w rozwój badań nad dziejami konkretnej osoby – bpa A. Dydycza, a poprzez te dzieje nad najnowszą historią tych cząstek Kościoła powszechnego, jakimi są Zakon Braci Mniejszych Kapucynów i diecezja drohiczyńska. Autorzy podejmują tematy, które nie były dotychczas przedmiotem szczegółowych opracowań. Dlatego recenzowana pozycja charakteryzuje się oryginalnością. Treść książki wydobywa na światło dzienne to, co kryją archiwa, i swoiście syntetyzuje to, co ciągle można przeczytać z książek lub usłyszeć z ust samego bpa A. Dydycza. Choć praca stanowi zbiór artykułów wielu autorów różnych specjalności,

styl poszczególnych części jest w miarę jednolity i posiada właściwy aparat naukowy. Biorąc pod uwagę zarówno stronę merytoryczną, jak i formalną należy stwierdzić, że całościowe ukazanie sylwetki bpa A. Dydycza jako człowieka, zakonnika i duszpasterza, zasługuje na zainteresowanie i udostępnienie jak najszerszemu gronu czytelników.

Ks. Tadeusz Zadykowicz